ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ
INSTITUTE OF OPEN RELIGION
ИНСТИТУТ ОТКРЫТОЙ РЕЛИГИИ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ»
Голова – Шеляженко Юрій Вадимович.

Утворена на зборах 20.05.2015 р.
Повідомлення про утворення прийнято наказом Печерського районного управління юстиції у м. Києві від 05.06.2015 р. № 449/01-01-11.

Адреса: вул. Тверський тупик, 9, к. 82, м. Київ, 01042.
Контактний телефон (097) 317-93-26. Факс (044) 529-04-35.
Сайт: www.temple.org.ua
E-mail: ludstvo@gmail.com

Вих. № 102 від 27.07.2015 р.

Народному депутату України
Л. Л. ДЕНІСОВІЙ

Шановна Людмило Леонтіївно!

Відповідно до ст. ст. 40, 93 Конституції України просимо Вас внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій).

Пропонований текст законопроекту, пояснювальну записку та порівняльну таблицю опубліковано у випуску № 13 (75) релігійного бюлетеня «Ідеаліст», примірник якого додається.

Додаткові аргументи на користь внесення законопроекту наведені у статті «Права або привілеї: дилема дискримінації за ознакою масовості», з якою Ви можете ознайомитися у доданому примірнику газети «Правдошукач», випуск № 7 (81).

Просимо розглянути дану пропозицію і надати відповідь за результатами її розгляду у термін, встановлений ст. 20 Закону України «Про звернення громадян».

З повагою,

Голова Інституту душевної релігії Ю. В. Шеляженко

ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ є громадською організацією, повідомлення про утворення якої прийнято наказом Печерського районного управління юстиції у м. Києві від 05.06.2015 р. № 449/01-01-11, мета якої, відповідно до протоколу установчих зборів від 20.05.2015 р.: об'єднання віруючих громадян і священнослужителів душевної релігії (релігійної віри в найвищу цінність людини) для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних інтересів, обумовлених релігійними переконаннями; утвердження світоглядних та моральних цінностей, етики душевної релігії в соціальних відносинах та поведінці людей; дослідження і популяризація соціальної доктрини душевної релігії та суспільного значення релігійного життя віруючих і релігійних організацій душевної релігії; інформаційна та правова підтримка віруючих у реалізації ними права одноособово чи разом з іншими сповідувати душевну релігію, проводити релігійні обряди, відкрито виражати і вільно поширювати свої релігійні переконання, утворювати релігійні організації відповідної віросповідної приналежності, в тому числі релігійні громади без повідомлення органів влади про їх утворення, а також права на заміну альтернативною (невійськовою) службою виконання військового обов'язку, якщо це суперечить релігійним переконанням громадянина, що пройшов обряд благословення Божої настанови людині не брати участь у насильстві, війні та воєнізованих формуваннях і не користуватися зброєю; пропаганда ідеї внесення змін до законодавства України щодо усунення обмежень для груп у складі однієї особи порівняно з групами з 2-10 та більше осіб у праві на заснування як юридичних осіб релігійних та громадських організацій, реалізація права на звернення з відповідними пропозиціями до суб'єктів законодавчої ініціативи; захист від дискримінації за ознакою релігійних переконань віруючих в найвищу цінність людини та від правопорушень на ґрунті ненависті до душевної релігії.

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 301-08/2015 «07» серпня 2015 р.

Шеляженку Ю.В.

вул. Тверський Тупик, 9, к. 82
м. Київ
01042

Шановний Юрію Вадимовичу!

Мною уважно вивчено запропонований Вами законопроект «Про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій) та повідомляю.

Перш за все хочу висловити Вам подяку за Вашу свідому громадянську позицію та бажання змінювати суспільство на краще.

Разом з тим хочу зазначити, що окремі положення запропонованого Вами законопроекту несуть дискусійний характер та, на мою думку, потребують обговорення з громадськістю.

В свою чергу, мною передано даний законопроект Громадській Раді, яка діє при очолюваному мною Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення для детального розгляду.

Про результати обговорення та можливі пропозиції Вас буде повідомлено додатково.

З повагою,

народний депутат України **Денісова Л.Л.**

ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ
INSTITUTE OF OPEN RELIGION
ИНСТИТУТ ОТКРЫТОЙ РЕЛИГИИ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ»
Голова – Шеляженко Юрій Вадимович.

Утворена на зборах 20.05.2015 р.
Повідомлення про утворення прийнято наказом Печерського районного управління юстиції у м. Києві від 05.06.2015 р. № 449/01-01-11.

Адреса: вул. Тверський тупик, 9, к. 82, м. Київ, 01042.
Контактний телефон (097) 317-93-26. Факс (044) 529-04-35.
Сайт: www.temple.org.ua
E-mail: ludstvo@gmail.com

Вих. № 557 від 12.08.2015 р.

Народному депутату України
Л. Л. ДЕНІСОВІЙ
вул. М. Грушевського, 5
м. Київ, 01008

Шановна Людмило Леонтіївно!

Дякуємо Вам за висловлену в листі від 07.08.2015 р. цікавість та небайдужість до актуальної і необхідної для суспільного розвитку правозахисної пропозиції Інституту душевної релігії внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій) і підтримуємо Вашу ініціативу щодо громадського обговорення цього законопроекту.

Просимо залучити Інститут душевної релігії до ініційованого Вами громадського обговорення, щоб ми могли відстояти свою позицію та відреагувати на можливі питання та критичні зауваження.

На жаль, оскільки у Вашому листі не наведено конкретних зауважень, ми позбавлені можливості прокоментувати Ваші сумніви щодо «дискусійності» не названих Вами конкретних положень законопроекту, який готувався фаховими юристами, в тому числі за результатами численних консультацій та дискусій в різних громадських та експертних середовищах, і забезпечує більш повноцінну реалізацію в Україні статтей 2, 18, 20 Загальної декларації прав людини, статтей 9, 11, 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Будь ласка, не відмовтеся прийняти у подарунок книжки «Душа і сучасність» та «Душевна релігія».

Благослови Вас Бог на добрі справи людяності.

Вірте в себе!

Щиро Ваш,

Голова Інституту душевної релігії Ю. В. Шеляженко

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 352-10/2015 «06» жовтня 2015 р.

Шеляженку Ю.В.

вул. Тверський Тупик, 9, к. 82
м. Київ
01042

Шановний Юрію Вадимовичу!

В додаток до мого листа № 301-08/2015 від 07 серпня 2015року повідомляю про надходження висновку Громадської Ради, яка діє при очолюваному мною Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення стосовно запропонованого Вами Проекту Закону України «Про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій).

Як зазначено у листі, запропоновані зміни не знайшли підтримки при громадському обговоренні та не можуть бути рекомендовані.

Більш детальну інформацію та конкретні зауваження Ви можете отримати безпосередньо з листа Громадської Ради, який додається.

Окремо зазначу, я розділяю думку, що діючі редакції законодавства, які регулюють порушені Вами питання, відповідають європейським стандартам.

Додаток: копія листа Громадської Ради при Комітеті ВРУ з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення на 2 арк.

З повагою,

народний депутат України **Денісова Л.Л.**

ГРОМАДСЬКА РАДА
при Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення

«15» вересня № 1/1

Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики,
зайнятості та пенсійного забезпечення

Громадська рада при Комітеті Верховної ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, в межах компетенції, розглянула пропозиції Інституту душевної релігії щодо внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання» та «Про свободу совісті та релігійні організації» і повідомляє, що запропоновані зміни не знайшли підтримки та не можуть бути рекомендовані ураховуючи наступне.

Законодавче унормування одного з основних прав людини – права на об'єднання – реалізовано в Конституції України (зокрема, у статтях 36 і 37) та закріплено в Законі України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року. Найбільше значення для закріплення конституційного права на свободу об'єднання та його інституалізацію через мережу конкретних суб'єктів громадянського суспільства має стаття 36 Основного Закону. У ній, зокрема, зазначено: «Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних та інших інтересів...». Із самого терміну «об'єднання» випливає, що апріорі одна особа не може створити громадське об'єднання, метою якої є здійснення та захист прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Чинне законодавство передбачає, що одна особа може створити товариство, яке буде слугувати досягненню певної мети в інтересах засновника товариства, при цьому не може дане товариство представляти інтереси інших осіб, які не є засновниками даного товариства.

Законодавство України у цій сфері, у свою чергу, спирається на загально визнані міжнародні документи, такі як Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.) та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.).

Основні європейські стандарти щодо створення сприятливих умов для розвитку неурядових організацій систематизовані у «Фундаментальних принципах щодо статусу неурядових організацій в Європі», прийнятих у липні 2002 р. та «Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам – членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі № CM / Rec (2007) 14» прийнятих у жовтні 2007 р. Україна у відповідності до своїх

міжнародних зобов'язань повинна при розробці національного законодавства також керуватися даними документами.

Саме у «Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі № CM / Rec (2007) 14» міститься найбільш повний на сьогодні звід загальновизнаних європейськими державами стандартів щодо розвитку громадянського суспільства. Цей документ був прийнятий Комітетом Міністрів Ради Європи 10 жовтня 2007 р. на 1006–му засіданні заступників Міністрів. Він визначає рекомендовані нормативно-правові параметри для функціонування НУО як одного із найважливіших інститутів громадянського суспільства. Автори цього документу зазначають, що вказаними стандартами (які вони називають «мінімальними») державним органам держав-членів рекомендується керуватися в розробці національного законодавства, державній політиці та практиці, крім того, – враховувати їх при проведенні моніторингу взятих зобов'язань.

Згідно з п. 16 Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі та п.17 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі № CM / Rec (2007) 14 «дві чи більше особи повинні мати змогу створити НУО на основі членства. Більша кількість може вимагатися в разі набуття правосуб'єктності, але ця кількість не повинна встановлюватися на рівні, що перешкоджає такому створенню».

Таким чином, вимоги Закону України «Про громадські об'єднання» щодо кількості засновників громадських організацій повністю відповідає нормам європейського права.

Крім того, створення громадських об'єднань одноособово є недопустимим і з огляду на існування особливостей щодо створення інших об'єднань громадян (профспілок, організацій роботодавців), діяльність яких покликана на здійснення та захист прав і свобод, представлення та захист інтересів фізичних та юридичних осіб у тій чи іншій сфері діяльності, які виявили бажання об'єднатися.

Щодо правосуб'єктності громадських організацій, п. 5 Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі передбачено, що «НУО можуть бути або неформальними організаціями, або організаціями, що мають правосуб'єктність. Відповідно до національного права вони можуть мати різні статуси для того, щоб відображати відмінності у фінансових чи інших перевагах, які їм надаються на додаток до правосуб'єктності.» Крім того, п.13 Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі визначає, що «НУО з правосуб'єктністю може брати участь у будь-яких законних економічних, ділових чи комерційних діях для того, щоб підтримувати свою неприбуткову діяльність без необхідності будь-якого спеціального дозволу, але завжди підлягати будь-яким ліцензійним чи регулюючим вимогам, що застосовуються до вказаних дій». Таким чином, і це положення Закону України відповідає нормам європейського права.

Щодо запропонованих змін до статті 21 Закону України «Про громадські об'єднання», то зазначене право громадських організацій унормоване Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

По аналогії з міркуваннями щодо недоцільності внесення запропонованих змін до Закону України «Про громадські об'єднання» недоцільно внесення запропонованих змін і до ст. 7, 13 та 14 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Зміни до статті 25 зазначеного Закону теж не підтримуються, як такі, що суперечать духу трудового законодавства. Зазначене питання може бути врегульоване у Статуті (щодо виконання на громадських засадах обов'язків на виборних посадах) або відповідно до норм цивільно-правових відносин (щодо залучення священнослужителів, церковнослужителів тощо).

Голова
Громадської ради **О. Степаненко**

ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ
INSTITUTE OF OPEN RELIGION
ИНСТИТУТ ОТКРЫТОЙ РЕЛИГИИ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ»
Голова – Шеляженко Юрій Вадимович.

Утворена на зборах 20.05.2015 р.
Повідомлення про утворення прийнято наказом Печерського районного управління юстиції у м. Києві від 05.06.2015 р. № 449/01-01-11.

Адреса: вул. Тверський тупик, 9, к. 82, м. Київ, 01042.
Контактний телефон (097) 317-93-26. Факс (044) 529-04-35.
Сайт: www.temple.org.ua
E-mail: ludstvo@gmail.com

Вих. № 621 від 14.10.2015 р.

Народному депутату України
Л. Л. ДЕНІСОВІЙ
вул. М. Грушевського, 5
м. Київ, 01008

Шановна Людмило Леонтіївно!

Дякуємо Вам за критичну відповідь від 06.10.2015 р. вих. № 352-10/2015 на актуальну і необхідну для суспільного розвитку правозахисну пропозицію Інституту душевної релігії внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій).

Водночас не можемо з Вами погодитися в тому, що запропоновані зміни нібито не знайшли підтримки при громадському обговоренні та не можуть бути рекомендовані, а також що діючі редакції згаданих Законів відповідають європейським стандартам, з наступних причин.

Відкритого і чесного громадського обговорення запропонованих змін Ви не спромоглися провести. Прикро це казати, але Вам навіть не вистачило добросовісності

ІНСТИТУТ ДУШЕВНОЇ РЕЛІГІЇ є громадською організацією, повідомлення про утворення якої прийнято наказом Печерського районного управління юстиції у м. Києві від 05.06.2015 р. № 449/01-01-11, мета якої, відповідно до протоколу установчих зборів від 20.05.2015 р.: об'єднання віруючих громадян і священнослужителів душевної релігії (релігійної віри в найвищу цінність людини) для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних інтересів, обумовлених релігійними переконаннями; утвердження світоглядних та моральних цінностей, етики душевної релігії в соціальних відносинах та поведінці людей; дослідження і популяризація соціальної доктрини душевної релігії та суспільного значення релігійного життя віруючих і релігійних організацій душевної релігії; інформаційна та правова підтримка віруючих у реалізації ними права одноособово чи разом з іншими сповідувати душевну релігію, проводити релігійні обряди, відкрито виражати і вільно поширювати свої релігійні переконання, утворювати релігійні організації відповідної віросповідної приналежності, в тому числі релігійні громади без повідомлення органів влади про їх утворення, а також права на заміну альтернативною (невійськовою) службою виконання військового обов'язку, якщо це суперечить релігійним переконанням громадянина, що пройшов обряд благословення Божої настанови людині не брати участь у насильстві, війні та воєнізованих формуваннях і не користуватися зброєю; пропаганда ідеї внесення змін до законодавства України щодо усунення обмежень для груп у складі однієї особи порівняно з групами з 2-10 та більше осіб у праві на заснування як юридичних осіб релігійних та громадських організацій, реалізація права на звернення з відповідними пропозиціями до суб'єктів законодавчої ініціативи; захист від дискримінації за ознакою релігійних переконань віруючих в найвищу цінність людини та від правопорушень на ґрунті ненависті до душевної релігії.

задовольнити висловлене нами у листі вих. № 557 від 12.08.2015 р. прохання залучити Інститут душевної релігії до ініційованого Вами громадського обговорення, щоб ми могли відстояти свою позицію та відреагувати на можливі питання та критичні зауваження.

Не витримує жодної критики ані за формою, ані за змістом доданий до Вашого листа документ на 3-х сторінках (копія листа?) на бланку з написом «Громадська рада при Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення» за № 1/1, датований від 15 вересня без зазначення року, без заголовку, адресований Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, за підписом «Голова громадської ради О. Степаненко».

Зокрема, у цьому документі не зазначено ані його правовий характер (Ви пишете, що це «висновок Громадської Ради», але у наданій Вами копії відсутнє подібне словосполучення), відсутні будь-які дані про компетенцію та повноваження «громадської ради», підстави та процедуру надання «висновку». Складається враження, що цей документ складено одноосібно особою, яка його підписала, оскільки в ньому відсутні будь-які посилання на положення чи інший установчий акт громадської ради, її регламент, протокол засідання, на якому було затверджено «висновок», тощо. Погодьтеся, виглядає досить весело і навіть абсурдно, коли радикальна і, як буде показано нижче, безграмотна та необ’єктивна критика одноосібних організацій звучить від особи, яка одноосібно діє на свій розсуд від імені цілої громадської ради. І зауважте, ми не сумніваємося у здатності та природному праві цієї особи зібрати будь-яку «громадську» чи іншу «раду», переконати її надати необхідну підтримку своєму одноосібному волевиявленню та запротоколювати це вже як рішення, прийняте на засіданні «громадської ради». Ми лише хочемо підкреслити, що навіть у разі такої реакції на висловлені в цьому абзаці зауваження «голова громадської ради» власними ж діями знову доведе свою неправоту і нашу правоту в тому, що будь-які колективні дії починаються з ініціативи, з самоорганізації однієї особи, із залучення та об’єднання нею людей та майна для досягнення своєї мети у подальших асоціаціях – нефіксованих чи фіксованих соціальних зв’язках. Так це насправді і робиться: хтось один формулює певну думку, всі з нею погоджуються; в тому числі й тоді, коли хтось один формулює спільну думку в результаті консультацій з іншими.

Не можна протиставляти спільні інтереси особистим, бо будь-які справді спільні інтереси є договірними або просто добросовісними (неагресивними) особистими. Не визнаючи повноцінність об'єднання у складі однієї особи, індивідофоби бояться визнати, що не можна маніпулювати іншими в своїх інтересах. Бо вони звикли постійно маніпулювати іншими у містично "вищих" інтересах, але щиро обурюються, коли зрідка помічають, що ними теж хтось маніпулює. Визнання "вищими" власних інтересів над інтересами інших дає цим маніпуляторам моральний комфорт, дозволяє їм обманювати себе, уявляючи, ніби їх маніпуляції санкціоновані "з самого верху". З властивим їм гріховним страхом самотності, який вони не вміють і не хочуть долати, вони вимагають від інших жертв і самопожертви, щоб прив'язати інших до себе у жорстко фіксованих, авторитарних соціальних зв’язках. Тому вони не хочуть визнавати очевидного потенціалу одноосібного об'єднання, його здатності залучати інших, не прив'язуючи їх до себе, за потреби розходитися і знову за потреби збиратися в новому складі та ефективно взаємодіяти – тобто, формувати нефіксовані соціальні зв'язки і досягати таким чином

соціально значимої мети. Одноосібність природна для людини як суверенної особистості, що треба враховувати і для правильного тлумачення міжнародно-правових актів про права людини.

Відповідно до статті 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів.

Відповідно до статті 20 Загальної декларації прав людини, кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій.

Зверніть увагу, що право на свободу об’єднань (асоціацій) є індивідуальним, властивим кожній людині. До того ж є загальновідомою математична аксіома: множина може складатися з одного елемента. Це підтвердить Вам будь-який фахівець з математики.

Було б неприпустимо вузько розуміти асоціацію чи об’єднання виключно як певний жорсткий, фіксований соціальний зв’язок. Будь-яка діяльність людини, що спрямована на добровільну взаємодію з іншими особами, в тому числі суб’єктивне узгодження своїх інтересів з інтересами інших (якщо навіть просто йдеться про одностороннє самовираження, чи засвідчення поваги до інтересів інших, дієвий намір не порушувати інтереси інших), може і має трактуватися як об’єднання (асоціація). Основою об’єднання є мета взаємодіяти, при цьому неважливо, чи є взаємодія фактично реалізованою або потенційною (очікуваною). Одноосібні об’єднання існували, існують та існуватимуть завжди, бо людям від природи властиво формувати нефіксовані соціальні зв’язки, не прив’язуючись до оточення, на підставі одноосібно обраної мети. І масові об’єднання є плодами приєднання багатьох до ініціативи однієї особи.

Відтак, створення одноосібних організацій є природним правом людини, яке кожна людина реалізує навіть у повсякденному житті, бажають того законодавці чи ні (одноосібний «висновок» «громадської ради» від О. Степаненко прекрасно ілюструє цю тезу). Тому законодавцям не треба проводити «громадські обговорення», коли життя вимагає привести закони у відповідність з реальністю. Ви можете визнати реальність в законі, щоб закон виконувався, або ігнорувати реальність та постійно стикатися з тим, що закон, заснований на ігноруванні реальності, просто не виконується.

У демократичному суспільстві не прийнято заперечувати об’єктивну дійсність, ігноруючи природні права людини. Тому вимога до людини в кожному випадку формально доводити, що декларована нею мета об’єднання, в яке входить сама людина і яке відкрите для приєднання інших, дійсно поділяється іншими – не є таким обмеженням свободи об’єднань, яке необхідне в демократичному суспільстві.

Відмовляти людині у праві чесно заявити, що нею сформовано групу в складі однієї особи з певною метою і вона запрошує приєднатися інших, хто поділяє заявлену мету, до цієї групи, або ж досягатиме мету самостійно у тому ж складі групи, було б кричущим порушенням не тільки свободи асоціацій, але й свободи вираження поглядів.

Звісно, провести «громадське обговорення» та постановити на ньому, що треба обмежити чиїсь права – неважко. Але результат обговорення залежить від його організації, тому треба бути готовими до того, що інші проведуть громадські обговорення з більш об’єктивними результатами. Наприклад, у одноосібному «висновку» «громадської ради»

від О. Степаненко зазначається, що, нібито, «із самого терміну «об'єднання» випливає, що апріорі одна особа не може створити громадське об'єднання». Між тим у релігійному бюлетені «Ідеаліст» № 11 за 10.11.2012 р. опубліковані результати відкритої дискусії, за підсумками якої було визнано безспірним формулювання «об'єднання громадян у складі однієї фізичної особи». З цієї публікації вбачається, що більш об'єктивним, відкритішим громадським обговоренням, оголошення про яке публікувалося у ЗМІ та інтернеті, до якого запрошувалися (і навіть заохочувалися обіцянкою винагороди) усі бажаючі, дало інші результати у порівнянні із організованим Вами «громадським обговоренням», згадки про яке неможливо знайти в інтернеті (принаймні, відомими пошуковиками будь-які публікації про це обговорення не індексуються).

За даними академічного Словника української мови в 11 томах, «група» – це «сукупність осіб, об'єднаних спільною метою, ідеєю, працею і т.п.» (том 2, стор. 182); «сукупність» – це «неподільна єдність чого-небудь; загальна кількість, сума чогось» (том 9, стор. 832); «один» («одна», «одно», «одне») – це «кількість із 1 одиниці» (том 5, стор. 626). Аналогічні визначення відповідних слів наведені у Великому тлумачному словнику української мови, виданому у 2005 р.

Таким чином, лексичне значення слова «група» (синоніми – «об'єднання», «асоціація») включає в себе самоорганізовану сукупність осіб у кількості 1 особи.

Здоровий глузд підказує, що ідеалом людської самоорганізації шляхом об'єднання є єдність – зібраність, цілісність, чесність, воля досягнути мети, що притаманні єдиній цілеспрямованій людині, коли всі – «як один чоловік» (Словник українських ідіом 1968 року випуску, стор. 409).

Прагнення єдності абсурдне у відриві від ідеалу єдності – одноосібності. Відповідні ідеї висловлені Інститутом душевної релігії у плакаті «Одноосібність є ідеалом об'єднання», який надсилаємо Вам у подарунок разом із цим листом.

У наданому Вами одноосібному «висновку» «громадської ради» від О. Степаненко й надалі наводяться неграмотні твердження. Наприклад, зазначено, що «чинне законодавство передбачає, що одна особа може створити товариство, яке буде слугувати досягненню певної мети в інтересах засновника товариства, при цьому не може дане товариство представляти інтереси інших осіб, які не є засновниками даного товариства». Це твердження не відповідає дійсності, оскільки за змістом глави 17 «Представництво» Цивільного кодексу України будь-яка фізична та юридична особа може діяти в інтересах інших осіб (тобто, бути їх представником) за наявності доручення, а у випадках, передбачених статтею 1158 Цивільного кодексу України, навіть без доручення, щоб відвернути невигідні для іншої особи наслідки.

Окрім того, діяльність заснованих одноосібно юридичних осіб відповідно до діючого законодавства може бути спрямована на користь всьому суспільству. Так, статтями 1, 2, 5 Закону України «Про інвестиційну діяльність» дозволено громадянам та юридичним особам України інвестувати власні цінності, зокрема, у реалізацію неприбуткових проектів, які мають соціальний ефект. Статтею 13 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» передбачено, що одна особа може створити благодійний фонд (але чомусь не благодійне товариство); до речі, законне

представництво і надання правової допомоги віднесено до сфер благодійної діяльності статтею 3 цього Закону.

Для справедливості маємо зазначити, що згадані О. Степаненко обмеження не так давно існували, але не щодо товариств, а якраз щодо громадських організацій. Їм було заборонено представляти інтереси інших, хто не є членами цих організацій. Такий підхід законодавця мав чимало сумних наслідків, серед яких програш України в Європейському Суді з прав людини у справі «Корецький та інші проти України» ("Koretskyy and Others v. Ukraine"). В результаті законодавець трохи лібералізував регулювання громадської діяльності, зокрема, було прийнято діючий Закон України «Про громадські об'єднання». Але і він має купу недоліків, наприклад – не дозволяє громадським організаціям без статусу юридичної особи брати участь у спілках та в консультативних органах, не визначає чітко, що такі організації користуються правосуб'єктністю фізичної особи відповідно до правил Цивільного кодексу України щодо спільної діяльності фізичних осіб без створення юридичної особи (глава 77 Цивільного кодексу України), тощо. До речі, якщо казати про консультативні та дорадчі органи, існуюча правова база їх роботи теж часто є досить суперечливою, містить контрпродуктивні новели на зразок фіксованого персонального членства, «обрання» персонального складу шляхом рейтингового голосування (замість більш демократичної реєстрації усіх бажаючих), обмеження щодо чисельності, вимог щодо регулярного проведення засідань з певним кворумом, в результаті чого виникають ганебні явища окупації одних громадських рад вузькою групою кишенькових лобістських організацій (згадаймо громадську раду при МЗС, окуповану угрупованням громадських організацій від церкви Сандея, в якій навіть немає жодного фахівця з міжнародних відносин), недієздатності інших громадських рад, члени яких не можуть навіть зібратися у потрібній кількості на засідання (ми зіткнулися з цим у громадській раді при Мінстеці, коли чиновники-кукловоди «своїх» ГО заблокували нам прийняття негативного висновку щодо проекту концепції інформбезпеки; щоб вирішити аналогічну проблему і взяти під контроль громадську раду при Мінюсті, не уникнувши при цьому створення для всіх громадських рад ще більших проблем, міністр Петренко навіть пролобіював обмеження кількості членів усіх громадських рад до не більш ніж 35 осіб). Все це можна було б досить просто вирішити, якщо б консультативні органи створювалися без натяків на членство в них як якийсь привілей, без прагнення чиновників створити в них приручену «агресивно-слухняну більшість» та лояльне керівництво. Давно назріла ліквідація персонального членства в усіх консультативних органах (далі – громадські ради), формування складу громадських рад з інституцій громадянського суспільства, які на власний розсуд делегують своїх представників на загальні збори та до робочих органів громадських рад; скасування обмежень щодо кворуму на установчих та загальних зборах громадських рад, адже про збори має публічно повідомляти орган влади і водночас нікого не варто примушувати брати участь у зборах – хто не слідкував і не прийшов, тих можна не рахувати, але й не можна вилучати з процесу консультацій; реєстрація інституцій, представлених у громадській раді, явочним порядком з числа всіх бажаючих протягом всього терміну повноважень громадської ради; створення постійно діючих виборних робочих органів громадських рад із персональним членством, що завдяки альтруїстичним зусиллям активної меншості забезпечують стабільну діяльність. Таке очевидне рішення, про яке

ніхто не каже, бо заважають корпоративні та вузько-відомчі інтереси і проста безініціативність… Втім, це окремі проблеми, які не стосуються безпосередньо теми нашого з Вами листування.

У наданому Вами одноосібному «висновку» «громадської ради» від О. Степаненко стверджується, що основні європейські стандарти щодо створення сприятливих умов для розвитку неурядових організацій систематизовані у «Фундаментальних принципах щодо статусу неурядових організацій в Європі» від 2002 р. (далі – Принципи) та «Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій в Європі № CM/Rec(2007)14» (далі – Рекомендації).

Необ'єктивність «висновку», про яку багато сказано вище, підтверджується і тим, що О. Степаненко цитує вирвані з контексту положення п. 16 Принципів та п. 17 Рекомендацій про те, що «…дві або більше особи повинні мати можливість заснувати НУО на основі членства. Більша кількість може вимагатися в разі набуття правосуб'єктності, але ця кількість не повинна встановлюватися на рівні, що перешкоджає такому створенню». Слід звернути увагу, що дане формулювання не виключає можливості однієї особи заснувати НУО, а тому не вказує на суперечність пропонованого Інститутом душевної релігії законопроекту європейським стандартам, як зазначено у «висновку».

При цьому О. Степаненко ігнорує п. 15 Принципів та п. 16 Рекомендацій, відповідно до яких, «будь-яка особа, юридична або фізична, вітчизняна чи іноземна, або група таких осіб, не повинна обмежуватися у створенні НУО». Тобто, європейські стандарти включають право однієї особи заснувати НУО (принаймні, НУО без членства).

Взагалі, хоча в тексті Принципів та Рекомендацій чітко розрізняється одна особа та група, жодних підстав вважати, що група не може складатися з однієї особи, ці тексти не дають ані прямо по тексту, ані з контекстного аналізу. Хоча дослівна закцентованість на чисельності членських організацій з «двох та більше осіб» викликає занепокоєння, яке ми постараємося донести до Ради Європи та Комітету Міністрів Ради Європи. Адже ясно, що позбавляти єдиного члена організації права заснувати організацію, до якої пізніше можуть долучитися нові члени, так само суперечить природним правам людини, як і просто не визнавати за людиною природного права на одноосібне заснування організацій.

Очевидно, такий дискримінаційний акцент у базових документах, які визначають європейські стандарти діяльності НУО, є результатом компромісу з совістю. Так само як п.20 Принципів, який «дозволяє» примусове членство у організаціях «регулювання професійної діяльності», читай – гільдіях по типу середньовічних, які гальмують прогрес в інтересах привілейованої верхівки монополізаторів професії (на зразок тихого жаху в Національній асоціації адвокатів України, про який Ви, мабуть, чули?). Всі ці «групи з двох та більше осіб», «сімейні цінності» махрового патерналізму, «професійні» організації з примусовим членством і тому подібні пережитки феодального безправ'я будуть, ми віримо, з часом ліквідовані, в тому числі завдяки зусиллям Інституту душевної релігії, як було ліквідовано рабство і зараз поступово долається дискримінація жінок та меншин.

Компромісний і непринциповий характер згадування про «двох» осіб та «набуття правосуб'єктності» у застарілих положеннях п. 16 Принципів та п. 17 Рекомендацій (на жаль, без згадування того, що навіть «неформальні» організації в будь-якому разі користуються правосуб'єктністю фізичної особи у межах тієї її дієздатності, яка відповідає

меті організації) у Принципах особливо добре видно з «Пояснювального меморандуму до Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій у Європі», у п. 30 якого зазначено, що питання про мінімальну кількість засновників організації дискутувалося, «оскільки ця кількість варіює в національному праві. У деяких державах достатньо однієї особи, тоді як в інших – закон встановлює більш високий поріг, який може становити дві, три чи п'ять осіб, або навіть більше. Наприкінці, учасники вирішили проводити розрізнення між неофіційними організаціями і тими, які бажають набути правосуб'єктності». Іншими словами, за відсутності належного тиску громадськості патерналістам-індивідофобам з держав із відсталою правовою системою просто вдалося пропхнути дискримінаційні щодо одноосібних організацій ремарки, хоча принципово право однієї особи засновувати НУО було загальновизнане і зафіксоване у Принципах.

Відповідно до п. 2 Принципів, у розділі «Визначення» вказано, що «НУО охоплюють організації, створені окремими особами (фізичними і юридичними) і групами таких осіб». Отже, з урахуванням ще й п. 15 Принципів та п. 16 Рекомендацій, європейські стандарти точно включають право однієї особи засновувати НУО без членства.

Спеціально звернемо Вашу увагу на те, що застарілі положення п. 16 Принципів та п. 17 Рекомендацій, які О. Степаненко намагається застосувати на останній сторінці свого висновку до релігійних організацій «за аналогією» з громадськими організаціями, в даному випадку ніяк не можуть бути застосовані, бо аналогії тут не може бути за визначенням.

Як вже зазначалося вище, формулювання «дві або більше особи повинні мати можливість заснувати НУО» стосується виключно організацій з членством, у той час як у п. 15 Принципів та п. 16 Рекомендацій прямо дозволяється одній особі бути засновником організацій без членства. Такі, підкреслимо, європейські стандарти, на які Ви посилаєтеся.

І якщо в Законі України «Про громадські об’єднання» зазначено, що такі об’єднання передбачають членство (що, очевидно, є дискримінацією організацій без членства у праві брати участь у громадському житті нарівні з організаціями з членством, всупереч статті 14 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод), то Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації» взагалі не передбачено обов’язкове членство у релігійних організаціях; поняття «член релігійної організації» в цьому Законі відсутнє. Таким чином, аналогії тут проводити недоречно. Тому пропоновані в законопроекті Інституту душевної релігії зміни чітко узгоджуються із європейськими стандартами, відповідно до яких, релігійні організації без членства має право засновувати одна особа.

Зауважимо також, що пропонований нами законопроект не вимагає зменшити до одного можливу кількість членів громадських чи релігійних організацій, а лише кількість засновників, тому навіть з чисто формальної точки зору цілком відповідає європейським стандартам. Враховуючи викладене, пропонуємо Вам переглянути своє рішення і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Законів України «Про громадські об'єднання», «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо усунення дискримінації за ознакою масовості громадських та релігійних організацій).

З повагою,

Голова Інституту душевної релігії Ю. В. Шеляженко